

Atskaite par dalību COPA-COGECA un Eiropas Komisijas rīkotajā darba grupā

Piens un piena produkti

1. – 2. jūlijs 2013., Brisele

Izskatāmais jautājums:

Tirgus situācija:

- komentāri no ieinteresētajām pusēm / viedokļu apmaiņa par tirgus situāciju un perspektīvām;
- jaunākā informācija par veikto pētījumu;
- ekspertu grupas jaunākā informācija par finanšu tirgiem ar lauksaimniecības precēm;

COPA-COGECA prezidenta un ģenerāļsekretāra ziņojums par veiktajām aktivitātēm

Diskusijas darba grupā un citu ES dalībvalstu viedoklis

Tirgus situācija:

Francija - cenas pašreiz ir labas un tāpēc ražošana nesamazinās. Cena 31,6 €/centi.

Nīderlande - augstākā cena pēdējos 10 gados, 40 €/centi, kvotu neizpildīja, bet ražošana pieaug un šogad kvotu izpildīs. Augstas ir ražošanas izmaksas

Austrija - kvota 3,6% pārpildīta, 29 milj./€ soda nauda par pārsniegumu, cena 36 €/centi, augstas ražošanas izmaksas. 85% no tirgus kontrolē 3 vairumtirdzniecības firmas. Ražošana sakarā ar plūdiem ir samazinājusies.

Vācija - tiek runāts par nodokļu sistēmas maiņu - iespēju veiksmīga gada peļņu sadalīt uz vairākiem gadiem.

Lietuva - galveno satraukumu radīja maksājumu modulācijas sistēmas ieviešana, kur daļa lauksaimnieku zaudē līdz pat 60000 EUR gadā, galvenokārt piemaksas par pienu, zīdītājgovīm. Lauksaimnieki gatavojas tiesas procesam.

Lielbritānija - laika apstākļi ir ļoti nelabvēlīgi lopbarības sagatavošanai un ir liels rupjās lopbarības deficīts ziemošanas periodam, attiecīgi arī piena ražošana ir samazinājusies.

Īrija - pēc pagājušās ziemas barības deficīta un vēlā pavasara piena ražošana nedaudz atjaunojas.

Itālija - sasniedza kvotu, cenas ir labas 40 €/centi (maijā), 42 €/centi (jūnijā). Ražošanas izmaksas pieaug, jo barība un enerģija ir dārga. Piena patēriņš nedaudz samazinās.

Problēma ar aflatoksīniem no kukurūzas. Produkti ir nonākuši pie zemniekiem un parādās pienā. Aflatoksīni ir arī kokvilnas raušos no Dienvidāfrikas.

Spānija - situācija stabila - 31- 36 €/centi. Samazinājies govju skaits un ražošana. Pārstrāde satraucas, jo rudenī var pietrūkt piena.

Portugāle - ražošana samazinājusies par 6%, 10% zem kvotu izpildes. Cena ir tuvu pie 34 €/centi, palielinājās pēdējā mēneša laikā. Pircēji veikalos pērk lētāko.

PROJEKTU LĪDZFINANŠĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

ELFLA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

Saskaņā ar Latvijas Republikas Zemkopības ministrijas un SIA „Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs” 2013. gada 28. janvārī noslēgto līgumu Nr.2013/15, aktivitāte „Nozaru ekspertu ziņojumi.”

Atbalsta Zemkopības ministrija un Lauku atbalsta dienests.

Laika apstākļi un augstās ražošanas izmaksas ES kopumā ir ietekmējušas piena ražošanu un pirmajos trijos šī gada mēnešos salīdzinājumā ar pagājušo (2012.g.) piena ražošanu ir samazinājusies par 2,6% (Eurostat dati). Tikai piecās valstīs piena ražošanu pirmajos trijos mēnešos ir palielinājusies: Igaunijā, Latvijā, Bulgārijā, Grieķijā un Maltā. Vislielākais piena ražošanas samazinājums šajā gadā ir bijis Itālijā, Lielbritānijā, Portugālē un Rumānijā.

Piena cenām tuvākajos mēnešos iespējams kāpums, jo vājpiena pulverim un sviestam ir laba, augšupejoša cena. Cenas varētu kristies gada otrajā pusē. Piena ražošanu ir samazinājusies, bet arī ES piena patēriņš ir mainīgs lielums. Sojai un graudiem cena sāk pazemināties, tas nozīmē, ka piena ražošanu varētu palielināties.

Viedoklis no COPA-COGECA, ka neskatoties uz salīdzinoši labajām cenām, ražošanas izmaksas ir ļoti augstas.

Vai tāpēc, ka cenas ir augstas pienam, pārstrādātāji nesāks piena taukus aizstāt ar augu taukiem?

Pārstrādātāji atspēlējas ar pretjautājumu, kā ASV var saražot lētu pienu? Mums ir citādāki laika apstākļi un daudzās ES valstīs pašlaik trūks rupjās lopbarības ko sagatavot ziemai un ASV 30 €/centi nav salīdzināmi ar mūsu situāciju. Būtiski atšķiras arī nekaitīguma prasības pienam, piem., aflotoksīniem Itālijā 50ppm, ASV 500ppm.

ES jaunieši piensaimniecības biznesā negrib ieiet, jo ES politika ir pietiekoši neskaidra, nepārliecinoši ir Piena Paketes pasākumi.

Par finanšu tirgiem ES DG Agri izveidoja komisiju, kur ir notikušas 3 sanāksmes, pēdējā 18.jūnijā. Galvenie jautājumi ir cenu svārstības, spekulēšana ar l.s. cenām, jo signāli nāca no Vācijas, Anglijas. Apskatīta ASV pieredze. Diskutēta ES finansēšanas reforma. Nākošā sanāksme 3.oktobrī.

Lauksaimniecības produkti ir stipri atšķirīgi un vienoti horizontālie regulējumi nederēs. Piensaimniecība vispār ir īpaša nozare, kaut gan ne tā sarežģītākā.

Likumdošanai par finanšu regulējumu jābūt gatavai 2014.g un tad būs laiks valstīm ieviest savā likumdošanā.

Kopsavilkums/ ieteikumi/ secinājumi/ veicamie darbi

Ierosinājums no Francijas ir padomāt par pētījumu cik augstu var kāpt piena cenas un pie kāda līmeņa tas „burbulis” var plīst.

Latvijā varbūt varam padomāt par iespēju izpētīt, izanalizēt, kur veidojas vislielākie izdevumi no piena ražošanas caur pārstrādi līdz veikalu plauktiem, lai varētu valstiski domāt par iespējām piena cenas tuvināšanai ES vidējam līmenim.

Izskatāmais jautājums:

Gatavošanās konferencei par piena nozares nākotni
(provizoriskais datums: 2013. gada 24. septembris)

Diskusijas darba grupā un citu ES dalībvalstu viedoklis

Konferences galvenais ziņojums būs par Eiropas Komisijas pasūtīto pētījumu. Konference

tiek plānota ar plašu pārstāvniecību, kopumā uz 250 dalībniekiem.

Kopsavilkums / ieteikumi/secinājumi/ veicamie darbi

Jāseko līdz informācijai un jāpiesakās uz pasākumu arī Latvijas pārstāvjiem.

Izskatāmais jautājums:

KLP uz 2020 (ar uzsvaru uz piena nozari)

- pašreizējā situācija ar trīspusējām sarunām
- laika grafiks īstenošanai

Diskusijas darba grupā un citu ES dalībvalstu viedoklis

Nianses vēl nav zināmas nevienam, jo nav teksta no EK. Pagājušajā nedēļā (26. un 27. jūnijā) lēmumi tika pieņemti. Oficiālais teksts sagaidāms jūlijā angļu valodā, pārējās valodās septembrī. Un tad arī balsos Parlamentā. Ceram, ka līdz gada beigām dokuments būs. 2014.gads būs pārejas. Tiešmaksājumos būs samazinājums, lai veidotu fondu krīzēm. Tiešmaksājumu minimums - 60% no nac. vid. maksājuma.

Intervence - automātiska tender sistēma sviesta publiskajai intervencei. Sviesta iepirkšana par fiksētu cenu, daudzuma limits palielināts uz 50.000 t (pašreiz 30.000t). intervences iepirkuma laiks sviestam arī pagarināts līdz septembrim (pašreiz līdz augustam).

Privātās noliktavas (Intervence) - sviestam vairs nebūs privāto noliktavu. Bet privātās intervences noliktavas būs pieejamas noteiktiem (ģeogrāfiskās izcelsmes) sieriem.

Skolas piena programma - no ES puses turpināsies ar iespējamiem uzlabojumiem.

Vājpiena un vājpiena pulvera izmantošana lopbarības sastāvā un vājpiena pārstrādi kazeinā vai kazenātos - netiks atbalstīta.

Ražotāju organizācijas, starpnozaru organizācijas - Valstis varēs atbalstīt RO attīstību. Piena nozare ir viena no nozarēm un tāpat atbalstāma kā citas.

Kvotu sistēma darbosies līdz 2015.gada 31.martam.

Zaļā komponente (greening) - pirmajos 2 gados nav, tad 20 un 25%. Ja vairāk par 30 ha jābūt 3 kultūrām, no 10-30ha 2 augi.

Dabīgos zālājus nedrīkstēs uzart.

Brīvprātīgi - saist. maks par 8-13%, +2% par proteīnaugiem.

MLA var noteikt jaunus biofizikālus kritērijus un maksāt par nelimitējošiem kritērijiem.

References cenas Koncils izņēma no darba kārtības. Iespējams tas paliks komisijas kompetencē, lai to var aktualizēt. Tikko būs oficiālais dokuments, tad varēs runāt precīzāk.

Visi finanšu galīgā sadalījuma jautājumi tiek diskutēti.

Luksemburgā vienošanās tika panākta, bet sarunas turpinās. Tehniski tiek rakstīts oficiālais teksts, tiem jābūt gataviem septembrī, apstiprināšanai parlamentā.

Kopsavilkums / ieteikumi/secinājumi/ veicamie darbi

Vai greening pasākumi cels ES lauksaimniecības konkurētspēju pasaulē?

Intervences cenām jāatrod iespēja iedarbināt mehānismu ne tikai uz matemātiskiem

aprēķiniem, bet arī reālo piena tirgus situāciju.

Visus jautājumus un problēmas vai to, ko nesaprotam jāsūta uz COPA-COGECA.

Izskatāmais jautājums:

Tirdzniecības sarunas

EK jaunākā informācija par sarunām ar Kanādu, ASV, Indiju, Japānu, Vjetnamu un Taizemi

Diskusijas darba grupā un citu ES dalībvalstu viedoklis

Sarunas ar Japānu sākās pāris mēnešus atpakaļ, ja ir specifiskas intereses no ES ražotājiem, tad jāziņo. Kanāda- sarunas no 2009.g., š.g. februārī atsākas un jūnijā jau izskatās cerīgāk. Lauksaimniecība ir ne tikai tirgu pieejamība, bet arī ģeogrāfiskie nosaukumi. Kanādai ir uzdoti mājas darbi. Cer uz pozitīvu iznākumu.

ASV nākošnedēļ sarunas turpinās, liela ir politiskā ietekme. Tirgus pieejamība un ģeogrāfiskie nosaukumi tiks diskutēti vairāk uz gada beigām.

Indija intensīvas sarunas kopš 2012.gada, progress ir, bet lēns. Piena sakarā ir prasība brīva tirgus pieejamība piena produktiem.

ASV uzstāj uz subsīdiju atcelšanu, bet pašu produkcija pasaules tirgos iziet ar eksporta subsīdijām, kas paceltas līdz 4 €/centi uz kg

Kopsavilkums / ieteikumi/secinājumi/ veicamie darbi

Attiecībā uz austrumu valstu ieešanu mūsu tirgū no ES puses jāprasa noteikti dzīvnieku slimību kontroles standarti, citādāk mūsu saražotā produkcija nav konkurētspējīga.

Visas specifiskās intereses, kas ir svarīgas iestrādāt līgumos, ir jāsūta uz ZM un COPA-COGECA.

Izskatāmais jautājums:

Tirgus barjeras

Diskusijas darba grupā un citu ES dalībvalstu viedoklis

PTO sarunās DG Agri sniedz informāciju par l/s produktu problēmām, bet būs ļoti priecīgi saņemt jebkuru informāciju no valstīm, ja saskaras ar problēmām, ko kāda valsts pieprasa ārpus ES.

Norvēģija ir uzsākusi veidot 6 tarifu līnijas un 2 skar tiešā veidā sierus. ES pretojas, jo tas ir iepriekšējo līgumu pārkāpums. Tie ir kvalificējami kā tirgus barjeras. Un ES sāk domāt kuras jomas limitēt Norvēģijai. Kaut gan kopumā eksports sieram nav samazinājies, jo tarifcēti tiek tikai 14 sieri.

Kopsavilkums/ ieteikumi/secinājumi/ veicamie darbi

Dānija atzīmē, ES darbību kā apsveicamu, jo tirgus barjeru ieviešana nav vēl traģiska, bet jau jūtama.

Izskatāmais jautājums:

Dzīvnieku veselības likuma prezentācija

Diskusijas darba grupā un citu ES dalībvalstu viedoklis

Jūnijā ir uzsāktas pirmās diskusijas Komisijā, bet Parlamentā diskusijas sāksies tikai pēc vasaras brīvdienām.

Ir jādefinē slimību saraksts un to ietekme uz veselību.

Nākošais ir biodrošība, tam jābūt gan precīzam, gan elastīgam formulējumam. 10. punktā tiek noteiktas prasības operatoriem 23., 24. art ir ļoti vispārīgi definēta zemnieka un veterinārārsta veselības vizītem. Tie ir rūpīgi jāizstudē un jāpārdomā.

Vakcinācijai kā kontroles mehānismam tiek piešķirta liela loma.

Kompensācija par slimo dzīvnieku likvidāciju plānojas 50% visām slimībām.

Oficiālās kontroles iekļaus visu pārtikas ķēdi no zemnieka līdz veikalam un paši maksās par kontrolēm.

Šis dokuments atver vārtus labturības prasību precīzai definēšanai dalībvalstīs, piem., ūdens pieejamība,...

OFICIĀLĀS KONTROLES. daļa no lielās paketes. Komisijai ir ieplānotas vairākas sanāksmes Lietuvas prezidentūras laikā. Regulām lielākoties vajadzētu būt gatavām uz 2015, 2016.gadu.

Tiek pārskatīta regula 882/2004, lai viss būtu zem vieniem noteikumiem un vieglāk visiem?????

Tur ir minimuma prasības piena ražošanai, kautuvēm, bet nav pārējiem. Doma ir vienotas prasības visā ES teritorijā. Te tiks iestrādātas arī antibiotiku atliekvielu kontrole. 15. article tiek iekļautas prasības produktiem, kas nonāk cilvēku pārtikā, pilnīgi visiem.

Vienotas informācijas datu bāzes izveide visā ES par obligāto pārbauci rezultātiem. Mikrouzņēmums ir no ES oficiālā formulējuma.

Kopsavilkums/ ieteikumi/secinājumi/ veicamie darbi

COPA-COGECA iestājas par oficiālo kontroļu apmaksāšanu, no nomaksātajiem nodokļiem (no budžeta).

Priekšlikumi jāšūta pirms septembra POCC/CCC sēdes, kad tiks apstiprināta COPA-COGECA pozīcija.

Jāizpēta punkti par veterinārārsta veselības vizītem saimniecībās.

Jāskatās par produktu drošību, izslēdzot iespēju svaigi vakcinētu dzīvnieku produktu nonākšana tirgū.

Nepiekrītam, ka tas ir finansiāli uzlikts uzņēmumiem, jo tās patērētāju drošības prasības, kas jāsedz arī sabiedrībai, nevis jāsamazina uzņēmumu konkurētspēja pasaules līmenī.

Izskatāmais jautājums:

Jaunākā informācija Par dzīvnieku labturības likumu

Diskusijas darba grupā un citu ES dalībvalstu viedoklis

Šis jautājums pārceļas uz nākošo DG.

Izskatāmais jautājums:

Konsultatīvās grupas par pienu un citi jautājumi:

- jaunākā informācija par piena pakas īstenošanu;
- Oficiālās kontroles regula: Tās ietekme uz piena nozari;
- Izcelsmes marķējums:
 - Brīvprātīga norāde par izcelsmes valsti vai izcelsmes vietu saskaņā ar ES Regulas 1169/2011 26.panta (3) un (8): pētījuma rezultāti, ko veica konsultants un to īstenošanas aktu apstiprināšana Komisijā;
 - Komisijas ziņojums par izcelsmes valsts obligātu norādi vai izcelsmes vietu attiecībā uz pienu, kur pienu izmanto kā sastāvdaļu piena produktos, kā galveno sastāvdaļu un sastāvdaļu, kur piens sastāda vairāk nekā 50% no pārtikas produkta saskaņā ar ES Regulas 26 panta (5) un (7) – pašreizējā situācija;
 - Jaunākā informācija par to, kā piemērot lauksaimniecībā jauno kvalitātes apzīmējumu "kalnu produkts" un "salu produkts" (Regula 1151/2012).

Diskusijas darba grupā un citu ES dalībvalstu viedoklis

Originālais produkts- vismaz 50% sastāvā ir viens oriģinālais produkts. DG Sanco to ir pētījusi un uz gada beigām jābūt oficiālajam formulējumam par produkta izcelsmi. Primārā produkta formulējums iekļauj gan kvalitatīvos, gan kvantitatīvos rādītājus.

Kuru sastāvdaļu izcelsmi un cik tālu jāatspoguļo, visticamāk paliks dalībvalstu vadlīniju formulēšanas kompetencē. Piena un piena produktu izcelsmei vēltītu pētījumu veiks DG Agri. Norādot izcelsmi ar ES tika saprasta pamatprodukta ieguves vai pārstrādes vieta? Piem., tiks norādīts, kur ražots jogurts, vai kur saražots piens, no kura ražo jogurtu? Šīs niānses tiks iestrādātas dokumentā līdz gada beigām.

Kalnu produkti - jaunajā kvalitātes dokumentā top arī jauns formulējums kalnu produktiem un salu produktiem. Tas ir 31.punkts - piens un rupjā lopbarība nāk no kalniem, tur parādās arī tas, ka pārstrādei jābūt kalnos, kas ne vienmēr ir iespējams. Ir atrunas, ka lopbarībai no kalniem ir jābūt vismaz 50%, par pārstrādi - tai ir jābūt 30km rādiusā no kalniem.

Attiecībā uz pamatproduktu nav skaidra definīcija. Pamatprodukts ir ja galaproduktā tas ir vairāk par 50%, vai arī nosaukums asoc. ar piem., pienu, pat ja gala produktā tas ir zem 50%. Piemēram, sviestam, kas ir pamatprodukts krējums vai piens???? Atbildes nebija.

Šie noteikumi noteiks prasības, kas būs jāievēro pārstrādātājam, ja tas brīvprātīgi gribēs norādīt ražošanas valsti.

Silvija Dreijere

Paraksts

PROJEKTU LĪDZFINANŠĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

ELFLA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPĀ INVESTĒ LAUKU APVIDOS